

Vymáhání daňových pohledávek u fyzických osob

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Ing. Jana Mikušová, Ph.D.

Vypracovala:

Jana Serynová

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Vymáhání daňových pohledávek u fyzických osob** vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 21. května

Tímto bych ráda poděkovala mé vedoucí bakalářské práce Ing. Mgr. Janě Mikušové, PhD., za její cenné rady a připomínky a za její ochotu při tvorbě této práce.

Dále bych chtěla poděkovat celému vymáhacímu oddělení finančního úřadu Brno II., především panu Weiterovi a paní Kremličkové, za jejich trpělivost a poskytnutí potřebných informací.

Abstrakt

Serynová, J. Vymáhání daňových pohledávek u fyzických osob. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015.

Bakalářská práce se zabývá problematikou vymáhání daňových pohledávek u fyzických osob. Teoretická část je zaměřena na právní úpravu vymáhání daňových pohledávek. Praktická část se věnuje současné situaci, kterou ilustrují fiktivní příklady. Na základě zjištěných informací při spolupráci s finančním úřadem Brno II. jsou navrženy možnosti zlepšení vymáhání daňových pohledávek pro daný finanční úřad.

Klíčová slova

Správce daně, daňový nedoplatek, exekuce, daňový subjekt.

Abstract

Serynová, J. Recovery of tax claims of natural person. Bachelor thesis. Brno: Mendel University in Brno, 2015.

Bachelor thesis deals with recovery of tax claims of natural people. The theoretical part is focused on law of recovery of tax claims. The practical part deals with the current situation which is illustrated by fictitious examples. On the basis of information got in cooperation with financial office Brno II are suggested improvements of recovery of tax claims for the financial office.

Keywords

Tax administrator, delinquent tax, execution, tax subject

Obsah

1	Úvod a cíle bakalářské práce	9
1.1	Úvod.....	9
1.2	Cíle.....	10
2	Materiál a metodika zpracování	11
2.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	11
2.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce.....	11
3	Vymezení základních pojmů	12
4	Současný stav řešené problematiky	15
4.1	Předpoklad pro vymáhání daňového nedoplatku u FO.....	15
4.2	Průběh vymáhacího řízení.....	16
4.2.1	Činnosti správce daně před zahájením daňové exekuce	16
4.2.2	Zahájení vymáhacího řízení	17
4.2.3	Nařízení exekuce	18
4.2.4	Provedení exekuce.....	21
4.2.5	Odložení daňové exekuce.....	23
4.2.6	Zastavení daňové exekuce	24
4.2.7	Prominutí daně	24
4.2.8	Zaplacení daně při výkonu daňové exekuce	24
4.2.9	Úhrada škody za neoprávněně vymáhané částky.....	25
5	Praktická část	26
5.1	Současná situace.....	26
5.1.1	Ne/podání daňového přiznání.....	27
5.2	Příklady	28
5.2.1	Fiktivní příklad č. 1	28

5.2.2	Fiktivní příklad č. 2	29
5.2.3	Fiktivní příklad č. 3	31
5.2.4	Příklad č. 4.....	32
5.3	Daňové úniky	34
5.4	Daňová kobra.....	35
6	Diskuze	36
7	Závěr	39
8	Seznam použité literatury	41
9	Přílohy	44

1 Úvod a cíle bakalářské práce

1.1 Úvod

„Vymáhat daně znamená škubat husu tak, abychom získali co nejvíce peří s co nejmenším syčením.“

Jean-Baptise Colbert

V dnešní době ovšem získáváme málo oškubaného peří, které je doprovázeno rozsáhlým syčením, jak ze strany správců daní, tak daňových poplatníků.

Finanční úřady činí vše pro správné a úplné zjištění informací potřebných pro správu daní. K jejich činnosti jim slouží zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, který nahradil dřívější zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků zrušený dnem 1. 1. 2011. Činnost finančních úřadů je velmi důležitá, protože daně jsou důležitou položkou státního rozpočtu, ze kterých jsou financovány výdaje státu.

V denním tisku můžeme vidět, že vláda neustále řeší téma návrhu zákona o evidenci tržeb, který by měl být zaveden do praxe již v roce 2016. Jde o zavedení registračních pokladen, které je mířeno především na daňové úniky vznikající z provozování hotelů a restaurací. Restaurace by díky tomuto kroku odváděly ročně státu 11 mld. Kč oproti dosavadním 1,6 mld. Kč. Stát se tedy snaží neustále přicházet na zlepšení v oblasti jak vybírání daní, tak daňových úniků. Ovšem zrovna registrační pokladny jsou diskutované téma, protože má své pro a proti. Jsou nevýhodné pro drobné živnostníky, proto stát počítá s poskytnutím určitých výhod pro tyto živnostníky. Otázkou také je, zda se jakákoliv nová řešení státu vyplatí. Přece jen zavádění návrhů do praxe je spojeno s výdaji státu. Potom dané návrhy řešení dnešních situací by měly být opravdu účinné a dlouhodobě efektivní.

Vymáhání daňových pohledávek je pro mě velmi zajímavé téma. Kvůli obsáhlosti tématu vymáhání daňových pohledávek jsem se v této práci zaměřila na vymáhání daňových nedoplatků u fyzických osob. Absolvovala jsem praxi na finančním úřadě, nejdříve na vyměřovacím a potom na vymáhacím oddělení, kde mě toto téma začalo zajímat. V mé práci se soustředím především na právní regulaci vymáhání daní a navrhuji možnosti zlepšení v oblastech, kde dle mého názoru existuje prostor pro zkvalitnění a zefektivnění celého procesu.

1.2 Cíle

Hlavním cílem bakalářské práce je přehledně zobrazit problematiku vymáhání daňových pohledávek u fyzických osob z pohledu finančních úřadů.

V praktické části budou identifikovány problematické okruhy na základě zjištěných informací ve spolupráci s finančním úřadem Brno II. a případně navrhnuty možnosti zlepšení. Tím by mělo být navrženo i zlepšení procesu vymáhání daňových pohledávek u fyzických osob. Pro lepší pochopení problémových oblastí budou uvedeny fiktivní případy, ve kterých se fyzická osoba povinná k dani může vyskytnout. Také budou zmíněny možné podvody daňových poplatníků a současné příklady z praxe.

2 Materiál a metodika zpracování

2.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Metodika sběru dat pro tuto bakalářskou práci spočívala v nastudování informací o vymáhání daňových pohledávek jako celku, činnostech finančního úřadu při vymáhání daňových nedoplatků u fyzických osob, dále informace o exekučním titulu a způsobech exekuce prováděných vymáhacími odděleními finančních úřadů. Tyto informace byly získávány z odborných publikací, legislativy a časopisů.

2.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Pro zpracování tématu vymáhání daňových pohledávek bylo důležité postupovat v následujících krocích:

- stanovení konkrétních cílů bakalářské práce
- nastudování odborné literatury a zákonů
- konzultace s pracovníky vymáhacího oddělení finančního úřadu Brno II.
- shromáždění informací
- samostatná práce skládající se z teoretické a praktické části

V teoretické části jsem po nastudování odborné literatury a zákonů popsala obecný postup pro vymáhání daňových pohledávek se zaměřením na fyzické osoby, který se řídí zákonem č. 280/2009 Sb. daňový řád.

Praktická část je vypracovaná na základně podkladů poskytnutých vymáhacím oddělením finančního úřadu Brno II. Na základě těchto informací jsou zpracovány fiktivní příklady, ve kterých se mohou vyskytovat upozornění na problémovou oblast. Tyto problémové oblasti jsou dále rozvedeny v části diskuze, kde jsou navrženy zlepšení jak vymáhacího řízení, tak i práce na finančních úřadech, kterých se dané problémové oblasti týkají. V této části se také zabývám aktuálními případy v České republice týkající se daňových nedoplatků a podvodů s daněmi.

3 Vymezení základních pojmů

V této kapitole budou uvedeny základní informace týkající se fyzických osob povinných k dani. Budou zde také vysvětleny nejzákladnější pojmy z oblasti vymáhání daní.

Daň

Pojem daň není v zákonech definován, proto je nutné použít daňovou teorii, kde je daň definována jako povinná, pravidelně se opakující a zákonem stanovená platba. Dále je to nenávratná a neekvivalentní platba. Tato platba směřuje do veřejného rozpočtu. [6, s. 301]

Poplatník daně

Tato práce se zaměřuje na fyzické osoby. Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob je fyzická osoba, zdržující se na území České republiky více jak 183 dní v kalendářním roce. Poplatníci, kteří se na území České republiky zdržují nebo mají trvalé bydliště, mají daňovou povinnost přiznat daň jak na příjmy plynoucí ze zahraničí, tak na příjmy na území České republiky. [22, § 2]

Daňový subjekt

Daňový subjekt je definován v § 20 daňového řádu jako „osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo plátce daně.“

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků – jedná se o přiznání daně v případě, kdy je osoba povinná k dani v pracovněprávním, služebním nebo členském poměru. [22, § 6 odst. 1] Základem daně jsou v tomto případě příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky zvýšené o částku, která by měla zahrnovat: povinné pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Toto pojistné je povinen platit zaměstnavatel, dále jen plátce. [5, s. 7]

- Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti – Základem daně jsou příjmy z podnikání nebo samostatně výdělečné činnosti snížené o daňové výdaje. Těmito výdaji jsou myšleny výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. [5, s. 7]
- Příjmy z kapitálového majetku – Jedná se například o přijaté úroky jak z bankovního účtu, tak za zapůjčené peníze. [22, § 8]
- Příjem z nájmu – Jde především o nájem nemovitých věcí a bytů a příjmy z nájmu movitých věcí. [22, § 9]
- Ostatní příjmy – díky nim dochází ke zvýšení majetku. Jsou to příjmy uvedené v § 10 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Jedná se například o převod nemovité věci, cenného papíru a jiné věci.

Daňová povinnost

Daňovou povinnost představuje částka, kterou je daňový subjekt povinen zaplatit správci daně na základě přiznání k dani. [11] Daňové přiznání se rozeznává řádné, opravné a dodatečné daňové přiznání.

- a) Řádné daňové přiznání k dani z příjmů by se mělo podat nejpozději tři měsíce po uplynutí zdaňovacího období. [5, s. 258] Zdaňovací období činí nejméně 12 měsíců. [18, § 136] V případě, že fyzická osoba povinná k dani využije daňového poradce, podává daňové přiznání nejpozději do šesti měsíců po uplynutí zdaňovacího období. [5, s. 257]
- b) Opravné daňové přiznání slouží k opravě chyb v řádném daňovém přiznání. Musí se jednat o špatně vypočtenou částku daně z příjmů a tedy i základ daně. [5, s. 258]
- c) Dodatečné daňové přiznání slouží k opravě již podaného daňového přiznání. V případě, kdy daňový subjekt přijde na to, že v daňovém přiznání má chybně uvedenou daňovou povinnost, podává dodatečné daňové přiznání k dani. [5, s. 258]

Správní orgán

Daňový subjekt spolupracuje se správním orgánem v případě, kdy je povinen odvést daň. Správní orgán je podle § 10 daňového řádu „*správní orgán nebo jiný státní orgán (dále jen orgán veřejné moci) v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost v oblasti správy daní.*“

Finanční úřady jsou orgány státu zaměřené především na správu daní. [14] Za činnost finančního úřadu je odpovědný ředitel příslušného finančního úřadu.

Jednotlivým finančním úřadům je nadřízeno Odvolací finanční ředitelství se sídlem v Brně. Krajské úřady jsou nadřízeny územním pracovištím finančních úřadů. [25, § 1] Mezi činnosti finančních úřadů patří správa daní, odvodů a záloh na tyto příjmy; správa dotací; ukládání pokut a jejich vybírání; vybírání poplatků, odvodů, úhrad, pokut a penále; provádění řízení o přestupcích; vymáhání peněžitých pohledávek a rozhodování o výši pohledávky na daních. [14] Daňový exekutor je úřední osoba pověřená výkonem daňové exekuce. [18, § 194 odst. 2]

Daňový nedoplatek

V této práci se budeme setkávat také s pojmem daňový nedoplatek. To je částka daně, kterou neuhradil daňový subjekt ani v den její splatnosti. [18, § 153] Daňový nedoplatek se pátý pracovní den po splatnosti nedoplatku úročí a jde do exekuce. Daňový subjekt je povinen uhradit tento úrok, který vzniká za každý den prodlení. [18, § 252] Výše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o 14 procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí. V případě, kdy je stanoven náhradní den splatnosti, běží úrok z prodlení pátý den po původním dnu splatnosti. [18, § 252]

4 Současný stav řešené problematiky

4.1 Předpoklad pro vymáhání daňového nedoplatku u FO

Každá fyzická osoba povinná k dani má svůj osobní daňový účet, který je rozdělen na jednotlivé daně, ke kterým je registrována. [18, § 149]

Podle § 153 odst. 1 daňového řádu vzniká nedoplatek na dani, když daňový subjekt neuhradí částku daně ani v den splatnosti.

Pouze určité podmínky stanovené zákonem umožňují správci daní přistoupit k exekuci daňových nedoplatků.

- 1) Daňový subjekt **nezaplatí daňový nedoplatek v zákonem stanovené lhůtě**. V § 160 odst. 1 daňového řádu je uvedeno, že dnem splatnosti daně začíná běžet i doba, kdy daňový subjekt musí daňový nedoplatek uhradit. Pokud byl stanoven náhradní den splatnosti nedoplatku z částky daně, začíná běžet lhůta pro placení náhradním dnem splatnosti daně. [18, § 160]
- 2) Daňový subjekt **nezaplatí daňový nedoplatek ani v náhradní lhůtě**. Tuto lhůtu stanovuje správce daně ve výzvě k zaplacení daňového nedoplatku. Minimálně však musí být osmidenní. [7]

Zákonné lhůty podle daňového řádu

Správce daně může vybrat a vymáhat nedoplatek maximálně 6 let. Po uplynutí této promlčecí lhůty fyzické osobě zaniká daňový nedoplatek. Je mnoho případů, kdy daňoví dlužníci využívají promlčecí lhůty a nezaplatí daň ani v poslední den této promlčecí lhůty. Provedou to například tím způsobem, že se vyhýbají zaplacení časem o úroky se zvyšujícího nedoplatku a jakéhokoliv kontaktu s finančním úřadem. Tyto nedomyšlené mezery v zákonech okrádají stát o miliony korun ročně. Ode dne, kdy začíná běžet lhůta pro placení nedoplatku, začíná běžet i úročení nedoplatku, protože fyzická osoba je v prodlení.

Pokud se jedná o nedoplatek zajištěný zástavním právem, které se zapisuje do příslušného veřejného registru, potom právo vybrat a vymáhat daňový nedoplatek zaniká po 30 letech po tomto zápisu.

V případě posečkání daňový subjekt nemusí platit úrok z prodlení. [18, § 157]

4.2 Průběh vymáhacího řízení

4.2.1 Činnosti správce daně před zahájením daňové exekuce

Činnosti správce daně před nařízením daňové exekuce spočívá zejména ve:

- vyhledávací činnosti a
- předvolání daňového dlužníka k ústnímu jednání

Povinností správce daně je vyhledávat důkazní prostředky a daňové subjekty. Na základě těchto informací zajišťují plnění jejich daňových povinností při správě daní před zahájením i v průběhu správního řízení. Správce daně nepřetržitě hledá skutečnosti, kdy poplatníkům vzniká nebo trvá daňová povinnost. To znamená, že hledá osoby, které jsou povinné k dani, a k těmto daňovým subjektům dohledává předměty daně. Následně kontroluje, zda jejich daňové povinnosti jsou řádně splněny. [2, s. 339]

Vyhledávací činnost můžou provádět finanční úřady bez součinnosti daňových subjektů. V rámci této činnosti správce daně ověřuje úplnost a správnost evidence či registrace daňových subjektů, zjišťuje údaje pro správné zjištění, stanovení a placení daně. Součástí vyhledávací činnosti je také zjišťování nezbytných vysvětlení a provádění místních šetření. Každá osoba je povinna podat správci daně vysvětlení. Toto vysvětlení se musí zapsat buď jako úřední záznam nebo do protokolu. Osoba, která byla k vysvětlení vyzvána, nemusí podat vysvětlení jen v případě, že by tím mohla způsobit nebezpečí trestního stíhání osobě blízké. Samozřejmostí je, že pokud osoba má uloženou mlčenlivost, tak toto vysvětlení nesmí být v rozporu s ní. V průběhu místního šetření správce daně získává pouze nezbytné údaje pro správu daní. Místní šetření je chápáno jako obhlídka vykonávaná u daňového subjektu v místě bydliště daňového subjektu, či u třetí osoby v prostorách, kde daňový subjekt vykonává podnikatelskou činnost. O průběhu místního šetření sepisuje podle povahy šetření správce daně protokol nebo úřední záznam. [2, s. 336-341]

Daňový řád v § 100 odst. 1 určuje, že „*správce předvolá osobu zúčastněnou na správě daní, jejíž osobní účast v řízení je nutná, a v předvolání uvede kdy, kam, v jaké věci a z jakého důvodu se má dostavit a současně upozorní na právní důsledky nedostavení se, včetně možnosti jejího předvedení. Předvolání se doručuje do vlastních rukou.*“ Předvolaná osoba se může z nařízeného jednání omluvit, potom tedy musí

navrhnout jiný termín konání jednání. Správce daně následně určí, zda je omluva dostatečná. Pokud dostatečná není, informuje správce daně daňový subjekt. [2, s. 538-539]

4.2.2 Zahájení vymáhacího řízení

Exekuce fyzické osoby může být uplatněna za podmínek:

- existence právního předpisu, podle kterého bude určen postup vedení exekuce
- existence povinné fyzické osoby, která dobrovolně nesplnila povinnosti uložené správním orgánem v rozhodnutí
- existence exekučního orgánu
- na výkonu rozhodnutí má veřejný zájem správní orgán [3, s. 99]

Vymáhací řízení se zahajuje výzvou k zaplacení nedoplatku. Součástí této výzvy je upozornění pro daňový subjekt, že po uplynutí stanovené lhůty přikročí správce daně k nařízení exekuce. Vymáhací řízení může být zahájeno i bez výzvy v případě, kdy hrozí, že účel exekuce bude zmařen, když správní orgán nepřistoupí k vymáhání ihned. [7]

Daňový subjekt se proti exekuční výzvě nemůže odvolat. Může však podat námitku kdykoliv v průběhu vymáhacího řízení, dokud usnesení není vykonáno, potom již námitku není možné podat. [20, § 113-117]

Exekuční výzva je rozhodnutím vydaným v daňovém řízení, které musí podle § 109 odst. 2 správního řádu obsahovat:

- označení exekučního titulu
- uvedenou částku k zaplacení a údaje o původní lhůtě, ve které měla být tato povinnost splněna
- určení náhradní lhůty, ve které má být částka zaplacená
- upozornění, že pokud nebude nedoplatek uhrazen, správní orgán přikročí k exekuci
- poučení o možném podání odvolání, lhůta k podání odvolání
- odůvodnění rozhodnutí
- označení účastníků
- výrok s uvedením právního předpisu, podle něhož bylo rozhodováno

Hlavním smyslem exekuční výzvy je seznámení příjemce/ů se skutečností, že mu tímto rozhodnutím je uložena povinnost zaplatit daňový nedoplatek. Příjemcem rozhodnutí je ten, komu je rozhodnutím ukládána povinnost stanovená zákonem. Tato výzva se oznamuje všem jejím příjemcům, okamžikem doručení je rozhodnutí účinné. [2, s. 544-550]

4.2.3 Nařízení exekuce

Daňovou exekuci správce daně zahajuje a provádí vlastními silami pomocí vymáhacích oddělení finančních úřadů. Pravomoci správce daně upravuje zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Jak píše ve své knize Kobík a Kohoutková: „*Nařízení daňové exekuce nastává v případě, že správce daně je schopen zajistit vymáhání sám a zahájí daňovou exekuci.*“ [2, s. 890]

Jak je uvedeno v § 167 daňového řádu, pokud existuje obava, že vymáhání dosud nezaplacené daně, bude neúspěšné nebo bude spojeno s velkými obtížemi při vymáhání, může správce daně vydat **zajišťovací příkaz**.

V případě, kdy nehrozí nebezpečí z prodlení, správce daně uloží povinnost daňovému subjektu uhradit tuto částku daně do tří pracovních dnů na účet. Pokud je nebezpečí z prodlení, je zajišťovací příkaz vykonatelný okamžikem oznámení daňovému subjektu. [18, § 167]

Daňová exekuce se dle § 178 daňového řádu nařizuje vydáním exekučního příkazu. Dnem, kdy je vydán exekuční příkaz, je zahájeno i exekuční řízení.

Podle § 178 daňového řádu je exekuční příkaz typ rozhodnutí, které se doručuje dlužníkovi a dalším příjemcům tohoto rozhodnutí. S rozhodnutím má také shodné náležitosti, výrok příkazu navíc obsahuje:

- způsob, kterým bude prováděna daňová exekuce
- výši nedoplatku, kvůli kterému je exekuce nařizována
- výši exekučních nákladů
- odkaz na exekuční titul

Po nařízení daňové exekuce se částka, na kterou je nařízena exekuce zvyšuje o úrok z prodlení. Úroky z prodlení jsou stejně jako exekuční náklady součástí exekuce. Správce daně tedy následně nařídí ve výroku příkazu i exekuci tohoto úroku.

Ve výroku také uvede způsob výpočtu daného úroku. Z úroku z prodlení, který vznikne po nařízení daňové exekuce, již nevznikají exekuční náklady. [18, § 178]

V § 182 daňového řádu je uvedeno, že **exekuční náklady** je povinen uhradit dlužník, a to jen v případě, kdy daňová exekuce byla provedena oprávněně. Spočívají v náhradě nákladů:

- za nařízení daňové exekuce
- v náhradě nákladů, pokud došlo k výkonu zabavení a prodeji
- v náhradě hotových výdajů vzniklých při provádění daňové exekuce

V § 183 odst. 1 daňového řádu je dáno, že „náklady za nařízení daňové exekuce činí 2 % z částky, pro kterou je daňová exekuce nařízena, nejméně však 500 Kč a nejvýše 500 000 Kč; povinnost jejich úhrady vzniká dlužníkovi vydáním exekučního příkazu nebo vydáním samostatného rozhodnutí, kterým správce daně stanoví výši exekučních nákladů.“

Podle § 183 odst. 2 daňového řádu „náklady za výkon prodeje činí 2 % z částky, pro kterou je daňová exekuce nařízena, nejméně však 500 Kč a nejvýše 500 000 Kč; povinnost jejich úhrady vzniká dlužníkovi zahájením dražby nebo zpeněžením předmětu daňové exekuce mimo dražbu.“

Hotové výdaje se hradí pouze u zajišťovacího příkazu, který jak bylo napsáno výše, se vydává v případě, že existuje obava, že povinnost dlužníka nebude splněna. § 182 odst. 5 daňový řád určuje, že „výši hotových nákladů stanoví správce daně vždy samostatným rozhodnutím. Stanovenou výši hotových nákladů je dlužník povinen uhradit do 15 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.“ Pokud hotové výdaje byly poskytnuty z prostředků správce daně, tak se po zaplacení dlužníkem převádí do rozpočtu správce daně podle § 184 odst. 2 daňového řádu.

Jak již bylo uvedeno na začátku práce, každý daňový subjekt má svůj daňový účet, kde se evidují daně, ke kterým je registrován. Podle § 182 daňového řádu jsou na tomto účtu také evidovány exekuční náklady, které se dále vymáhají společně s nedoplatkem na dani. V případě zaplacení vymáhané částky se exekuční náklady uspokojí vždy jako první, z toho úhrada hotových výdajů se provede jako první v pořadí. [18, § 182]

Daňový dlužník se může po oznámení rozhodnutí **odvolat** do 30 dnů u správního orgánu, který rozhodnutí vydal, jen pokud se ústně do protokolu nebo písemně nevzdal práva podat odvolání. Odvoláním lze napadnout pouze výrokovou část rozhodnutí nebo jeho vedlejší ustanovení. Odvolání podané včas má odkladný účinek, to znamená, že nenastává právní moc a vykonatelnost rozhodnutí. Správní orgán může odvolání přijmout a provést autoremeduru (rozhodnutí zrušit nebo změnit). V tomto případě správní orgán plně vyhověl odvolání, ale nesmí tím být způsobena újma žádnému z účastníků. [20, § 81-87]

Odvolání má i devolutivní účinek. V tomto případě se rozhodování o odvolání přesouvá z orgánu 1. stupně na nejbližší nadřazený správní orgán, pokud orgán 1. stupně neprovede autoremeduru. [20, § 89]

Podané odvolání musí obsahovat tyto údaje:

- údaje o odvolateli
- označení správního orgánu, proti kterému rozhodnutí směřuje
- v jakém rozsahu odvolatel rozhodnutí napadá (pokud není uveden rozsah napadení, je tato skutečnost chápána, že odvolatel žádá zrušení celého rozhodnutí)
- v čem shledává daňový dlužník rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí
- co se jím navrhuje
- podpis odvolatele [20, § 82 odst. 2]

Pokud daňový subjekt nesouhlasí s rozhodnutím správního orgánu a již podal odvolání a to mu bylo zamítnuto správním orgánem, může podat *žalobu* proti rozhodnutí správního orgánu. Žalobu může podat nejpozději do dvou měsíců poté, co bylo žalobci oznámeno zamítavé rozhodnutí o opravném prostředku. Žalobu daňový subjekt podává na krajský soud v Brně, protože podle § 7 správního řádu soudního je místně příslušný, jelikož v jeho obvodu je sídlo Odvolacího finančního úřadu, který zamítající rozhodnutí o odvolání vydal. Krajský soud napadené rozhodnutí přezkoumává a může rozsudkem určit, že zásah správního orgánu byl nezákonný, potom mu zakáže pokračovat v porušování žalobcova práva a nařídí mu obnovit stav před zásahem. [17, § 65-87] Ovšem pokud soud zamítne žalobu, protože je nedůvodná, pak se může daňový subjekt bránit podáním *kasační stížnosti* do dvou týdnů po doručení rozhodnutí u Nejvyššího správního soudu nebo u krajského soudu v Brně, který stížnost předá bez zbytečného odkladu Nejvyššímu

správnímu soudu. Kasační stížnost tedy slouží jako opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, kde osoba zúčastněná na řízení nesouhlasí se soudním rozhodnutím a chce jej zrušit. Nejvyšší správní soud může rozhodnout, že kasační stížnost je důvodná a rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a nařídí mu další řízení ve věci. Naopak také může Nejvyšší správní soud zamítnout kasační stížnost rozsudkem, pokud není důvodná. [19, § 102-110]

4.2.4 Provedení exekuce

V právní moci je rozhodnutí, které je oznámeno daňovému subjektu a které je nenapadnutelné řádnými opravnými prostředky. Takové rozhodnutí je tedy závazné a nezmění se. [2, s. 562]

Rozhodnutí je *vykonatelné* nabytím právní moci. Může to být i později, pokud je ve výrokové části uvedeno. Rozhodnutí je předběžně vykonatelné, pokud odvolání nemá odkladný účinek. V tomto případě rozhodnutí ještě nenabylo právní moci. Pokud daňový subjekt ještě nezaplatil daňový nedoplatek a má stanovenou lhůtu pro placení, je rozhodnutí vykonatelné uplynutím této lhůty. To znamená, že správce daně může po uplynutí stanovené lhůty přistoupit k exekuci. [20, § 74]

Exekuce stejně jako výkon rozhodnutí je zahajována pouze na návrh věřitele, tedy z moci úřední. Správce daně zahajuje exekuci na základě informací o nedoplatcích v evidenci daní. Tyto nedoplatky na daních jsou součástí výkazu nedoplatků, který je nejčastějším exekučním titulem. V návrhu na výkon rozhodnutí nebo exekuci musí kromě označení oprávněného a povinného být uveden i exekuční titul, jehož existence je povinnou součástí provedení exekuce. Součástí exekučního příkazu a návrhu na zahájení výkonu rozhodnutí, i když to není v zákoně stanoveno, by měl být doklad o tomto titulu, který může představovat buď originální, nebo úředně ověřená kopie exekučního titulu. [1, s. 115]

Po uplynutí 30 dnů, kdy správce daně čeká na přijetí platby ze strany daňového subjektu, by bylo vhodné zahájit nezbytné kroky k vymáhání nedoplatku. [2, s. 872]

Správce daně má více možností zajištění vymáhání daňového nedoplatku. Může zabezpečit vymáhání nedoplatku prostřednictvím soudu nebo soudního exekutora. Ve většině případech správce daně vymáhá nedoplatek daňovou exekucí, kterou zabezpečují vymáhací oddělení finančních úřadů.

Správce daně volí obvykle způsob exekuce takový, aby výše nákladů spojených s vymáháním, které je povinen daňový subjekt uhradit, nebyla příliš vysoká oproti výši nedoplatku na dani. Vybrat nedoplatek je oprávněn pouze ten správce daně, který nedoplatek vymáhá. [18, § 175]

Kobík a Kohoutková definují ve své knize pojem **daňová exekuce** následujícím způsobem: „Jedná se tedy o vynucené splnění povinnosti peněžitého plnění, které správce daně zahájí a provede vlastními silami v rámci jím vedeného řízení.“ [2, s. 886]

Daňovou exekuci lze provést těmito způsoby:

1. *srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů jako jsou stipendia, důchody, nemocenská či peněžité pomoci v mateřství;*
2. *příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb ať už jde o běžný, vkladový či jiný účet vedený v jakémkoliv měně u peněžního ústavu působícího v tuzemsku nebo jiné peněžité pohledávky;*
3. *prodejem movitých věcí;*
4. *prodejem nemovitých věcí* [1, s. 117-119]

Dále se v mé práci budu zabývat exekucí srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů a příkázáním pohledávky z účtu. V rámci exekuce prodejem movitých věcí se budu zabývat pouze částí, která předchází prodeji movitých věcí, tedy zabavování majetku. Prodejem nemovitých věcí se z důvodu rozsáhlosti tématu nebudu zabývat vůbec.

Specifickou oblastí je vypořádání pohledávky ze společného jmění manželů. Pokud se dluh týká pouze jednoho z manželů, který vznikl za společného manželství, může věřitel uspokojit pohledávku z toho, co je ve společném jmění manželů. Pokud ovšem druhý z manželů nesouhlasí s dluhem, o kterém se dozvěděl a který se stal proti jeho vůli, může věřitel uspokojit pohledávku pouze do výše, která představuje podíl dlužníka na společném jmění manželů. Stejným způsobem jako když s dluhem druhý manžel nesouhlasí, by se řešil dluh, který vznikl jednomu z manželů ještě před vznikem manželství. [21, § 731-732]

Jak bylo uvedeno výše, podmínkou pro provedení daňové exekuce je nutná podmínka existence exekučního titulu.

„Exekučním titulem podle § 176 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu je:

- *výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní*
- *vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžité plnění*
- *vykonatelný zajišťovací příkaz“*

Nejčastěji používaným exekučním titulem je výkaz nedoplatků, který musí obsahovat podle § 176 odst. 2 daňového řádu:

- *„označení správce daně, který výkaz nedoplatků vydal*
- *číslo jednací*
- *označení daňového subjektu, který neuhradil nedoplatek*
- *údaje o jednotlivých nedoplatcích*
- *podpis úřední osoby s uvedením jména, příjmení a pracovního zařazení a otisk úředního razítka, tuto náležitost lze nahradit uznávaným elektronickým podpisem úřední osoby*
- *potvrzení o vykonatelnosti*
- *den, k němuž je výkaz nedoplatků sestaven“*

Ve výkazu nedoplatků musí být jasně uvedena výše, druh a původní den splatnosti jednotlivých nedoplatků, které jsou evidovány správcem daně v systému ADIS. Daňovému subjektu se nedoručuje. [2, s. 876] Výkaz nedoplatků slouží po potřeby především správci daně a i přes náležitosti připomínající rozhodnutí není výkaz nedoplatků rozhodnutím. [2, s. 544]

4.2.5 Odložení daňové exekuce

Odložit daňovou exekuci je oprávněn správce daně v případě, kdy o to dlužník požádá nebo z moci úřední. Odložení lze provést úplně nebo částečně. Správce daně může například odložit exekuci z moci úřední, pokud potřebuje přezkoumat exekuční titul. Když pominou důvody pro odložení exekuce, musí správce daně rozhodnout o pokračování v řízení. [18, § 181] Pozastavit exekuci na návrh dlužníka lze zejména ze sociálních důvodů. [2, s. 907]

4.2.6 Zastavení daňové exekuce

K zastavení daňové exekuce může dojít jak na návrh daňového dlužníka, tak z moci úřední. Demonstrativní výčet důvodů pro zastavení daňové exekuce je uveden v § 181 odst. 2 daňového řádu. Jako příklad si uvedeme pár důvodů obsažených v tomto paragrafu. Závažným problémem je nesplnění zákonných podmínek pro nařízení exekuce. Dalším důvodem pro zastavení exekuce je skutečnost, kdy odpadl důvod, kvůli kterému byla exekuce nařízena. Tím je chápáno zaplacení vymáhané částky. [18, § 181]

Rozhodnutí o odkladu, pokračování a zastavení daňové exekuce se doručuje všem příjemcům exekučního příkazu. Tedy jak daňovému dlužníku, tak jeho zaměstnavateli nebo poskytovateli platebních služeb podle druhu exekuce. Proti výše zmíněným rozhodnutím nelze podat opravný prostředek, tj. odvolání nebo obnova řízení. Pro rozhodnutí o zastavení daňové exekuce tedy platí, že je účinné dnem doručení, nebo lépe dnem oznámení kvůli nemožnosti podat opravný prostředek. [2, s. 909-910]

4.2.7 Prominutí daně

Správní orgán může částečně nebo zcela prominout daň na základě žádosti daňového subjektu nebo z moci úřední a to jak od vzniku daňové povinnosti až po uplynutí lhůty pro placení daně. Také je možné prominout daň i po jejím zaplacení. Daňový subjekt podává správci daně žádost o prominutí daně, kde uvede důvody pro prominutí. Pokud nejsou důvody dostatečné, správce daně žádost zamítne a daňový subjekt již nemůže podávat opravné prostředky proti rozhodnutí o prominutí daně. [18, § 259]

4.2.8 Zaplacení daně při výkonu daňové exekuce

Zaplacením daně v hotovosti výkonnému úředníkovi při výkonu exekuce, zastaví správce daně daňovou exekuci s důvodem uhrazení. Daňový subjekt musí uhradit nejen daňový nedoplatek, ale i exekuční náklady. [18, § 163]

V případě úhrady daně se zaplacená částka použije na úhradu daňových povinností v tomto pořadí:

- exekuční náklady vzniklé při výkonu exekuce
- pokuty a penále

- zvýšení daně
- nejstarší nedoplatky na daních
- běžné platby daní včetně záloh
- úrok [10]

4.2.9 Úhrada škody za neoprávněně vymáhané částky

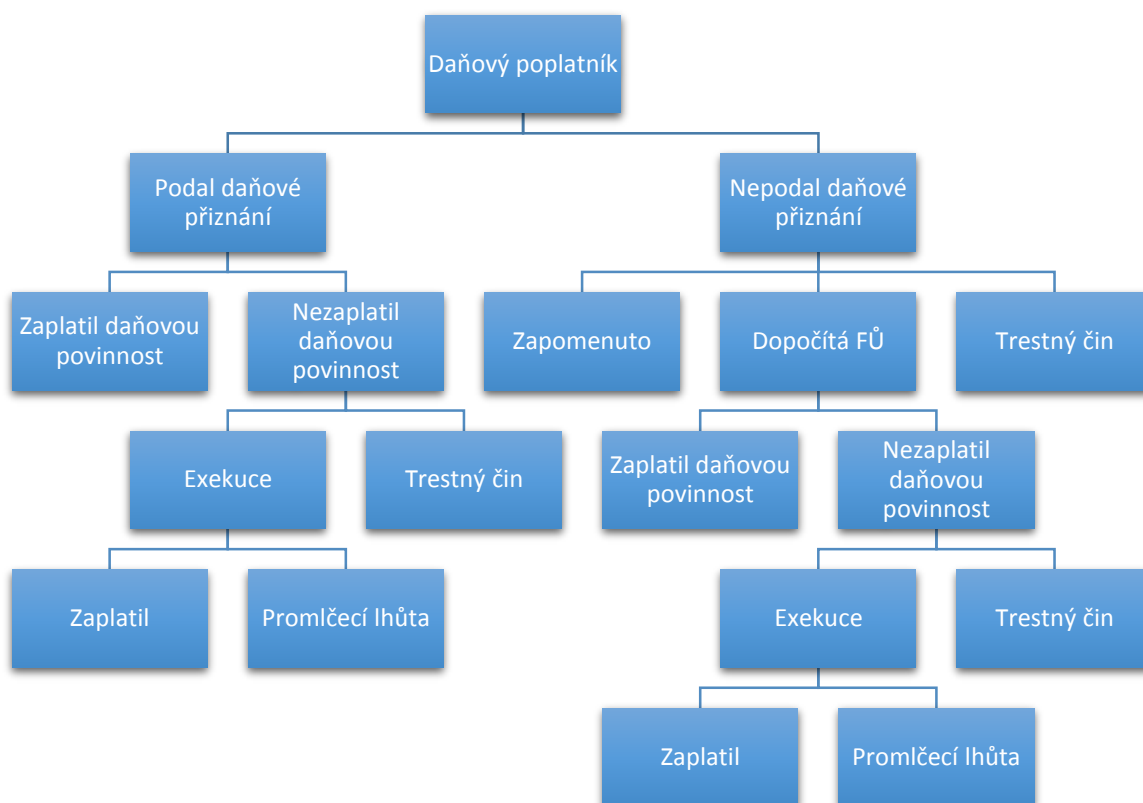
Situace, která se na vymáhacích odděleních téměř nestává, je taková, že správce daně jedná nezákonně, nebo zvolí nesprávný úřední postup. V těchto případech náleží daňovému subjektu úrok uvedený v § 254 daňového řádu a daňová exekuce se následně ruší. Daňový subjekt může uplatnit námitku a proti rozhodnutí o této námitce se dále odvolat. [18, § 254]

5 Praktická část

Velkou část této kapitoly zahrnují ilustrativní příklady, ve kterých se fyzická osoba povinná k dani může ocitnout. Díky těmto příkladům by měly být zdůrazněny problémové oblasti, které jsou v části diskuze více rozebrány. Také bude uveden příklad z praxe.

5.1 Současná situace

V následujícím schéma je přehledně zobrazen průběh řízení od vzniku daňové povinnosti až k jejímu zaplacení.

5.1.1 Ne/podání daňového přiznání

Daňové přiznání si může vypracovat fyzická osoba sama a podat ho do 1. dubna roku 2015, nebo může využít služeb daňového poradce. V tom případě může daňové přiznání podat až 1. července roku 2015 příslušnému finančnímu úřadu. Pokud ovšem dané datum vychází na víkend nebo svátek, je poslední den této lhůty nejbližší následující pracovní den. [18, § 33 odst. 4]

Pokud daňový poplatník registrovaný na finančním úřadu Brno II. podá daňové přiznání do 1. dubna 2015 a vypočtenou daň nezaplatí, potom správce daně vyzve daňového dlužníka k zaplacení nedoplatku na dani v náhradní lhůtě, která je nejméně osmidenní a také ho upozorní, že pokud nezaplatí daň ani v náhradní lhůtě, přistoupí správce daně k vymáhání daňového nedoplatku. Daňový dlužník může podat odvolání proti této výzvě, pokud nesouhlasí s uvedenou částkou. V případě nezaplacení daňového nedoplatku ani v náhradní lhůtě jde daňový nedoplatek ihned do vymáhacího řízení, kdy správce daně využije svých sil a stanoví postup, jakým mu bude prováděna exekuce. Správce daně zjišťuje majetkový stav daňového subjektu. K tomu využije bankovní instituce, zdravotní pojišťovny a další.

V případě, kdy daňový subjekt nepodá daňové přiznání, vyzve ho finanční úřad k podání daňového přiznání. Pokud nevyhoví, může finanční úřad vyměřit daň sám podle pomůcek. Daň správce daně nesmí stanovit po uplynutí lhůty pro stanovení daně, která je 3 roky.

V těchto případech se bude jednat o mnohem delší řízení z pohledu finančních úřadů, oproti situaci, kdy daňový subjekt splní svoji povinnost dobrovolně sám. Především proto, že by mu musela být doručena výzva k podání daňového přiznání, dále se také tato daň musí vyměřit. Následně by nastala třicetidenní lhůta pro případ odvolání. Až pokud by daňový subjekt nevyužil opravného prostředku, mohl by jít daňový nedoplatek do vymáhání.

Nepodání daňového přiznání je bráno, jako trestný čin z krácení daně. Za tento čin hrozí daňovému subjektu peněžitý trest a dokonce i trest odnětí svobody. [19, § 240] O trestný čin se jedná ve chvíli, kdy subjekt krátí daň alespoň o 50 000 Kč. [19, § 138 odst. 1]

V případě, kdy daňový poplatník nepodá daňové přiznání a tedy ani nepřizná daňovou povinnost, jsou další kroky podnikány v závislosti na možnostech finančních úřadů. V prvním případě na tuto skutečnost může finanční úřad přijít a daňovou povinnost mu vypočítat a pokutovat ho.

Avšak v druhém případě se může stát, že finanční úřad nepřijde na to, že mělo být podané daňové přiznání, potom začíná běžet promlčecí lhůta pro stanovení daně, která činí podle § 148 daňového řádu odst. 1 tři roky. Lhůta pro stanovení daně začíná běžet znovu ode dne, kdy byl učiněn následující úkon: byla zahájena daňová kontrola, podáno daňové přiznání nebo oznámena výzva k podání řádného daňového tvrzení. Avšak celkem může tato lhůta běžet maximálně 10 let od jejího počátku. [18, § 148] Pokud ovšem došlo například k podání dodatečného daňového přiznání nebo oznámení rozhodnutí, kde byla stanovena daň, lhůta pro stanovení daně se prodlužuje o 12 měsíců. Další důvody pro prodloužení lhůty jsou stanoveny v § 148 daňovém řádu.

5.2 Příklady

V následující části budou uvedeny fiktivní příklady, se kterými se úředníci na finančních úřadech setkávají obvykle v praxi. Bude zmíněn i případ, který se řeší v současnosti. Následně bude věnovaná část daňovým podvodům a jejich odhalování.

5.2.1 Fiktivní příklad č. 1

Pan Novák je zaměstnanec společnosti ABC. Na finančním úřadě má evidovaný daňový nedoplatek ve výši 20 000 Kč dle řádného daňového přiznání, který pan Novák zapomněl uhradit v termínu splatnosti daně. Předmětem daně u pana Nováka jsou příjmy z nájmu bytu. Vzhledem k okolnostem z daňového spisu, se Finanční úřad rozhodne před zahájením samotné daňové exekuce provést místní šetření v bydlišti pana Nováka, zejména za účelem vyrozumění o výši jeho nedoplatku a poučení o následcích spojených s jeho neuhrazením. Tato občůzka umožňuje daňovému exekutorovi také zjistit, zda má pan Novák správně uvedené údaje na finančním úřadu. Při této občůzce také odhadem zjišťuje jeho majetkový stav pro případ nezaplacení nedoplatku a následné exekuce. Mohou nastat tři možnosti:

1. Pan Novák není zastižen v místě bydliště
2. Pan Novák je zastižen v místě bydliště
3. Pan Novák nebydlí na uvedené adrese

V případě pana Nováka berme v úvahu, že se v místě bydliště nacházel a souhlasil s nedoplatkem. Pan Novák chtěl ovšem zaplatit ihned daňovému exekutorovi, avšak ten nepřevzal tuto částku, protože by vzal odpovědnost z držení

peněz na sebe. Proto bylo panu Novákovi sděleno číslo bankovního účtu, na který může provést úhradu svého nedoplatku. Jelikož pan Novák je zapomnětlivý, nezaplatil daňový nedoplatek. Než si na daňovou povinnost pan Novák vzpomene, uběhne pár dní. Nedoplatek se za tuto dobu o něco navýší, jak běží úročení. Zavolá tedy na finanční úřad a zeptá se na aktuální výši nedoplatku. Pan Novák měl štěstí, že mu mezitím nebyla zahájena daňová exekuce.

K danému dni se ovšem aktuální výši nedoplatku nedozví, protože systém ADIS, ve kterém pracovníci na finančních úřadech pracují, připočítává úroky k dlužné částce jednou měsíčně někdy okolo 20 dne v měsíci. V daný okamžik se tedy pan Novák dozví dlužnou částku, a to 20 300 Kč. V takovém případě pan Novák může zaplatit aktuálně známou částku a úroky doplatit po dalším zavolání na finanční úřad. Nebo v dalším případě může zvolit možnost takovou, že jeho nedoplatek 20 300 Kč navýší například o 300 Kč. Celkovou částku 20 600 Kč zaplatí nakonec na pokladně finančního úřadu. Pokud ovšem bude dlužná částka s úroky nižší než částka, kterou zaplatil, tak se mu přebývajícím penězům převedou do další daňové povinnosti, která se sníží o tuto částku, nebo podá žádost o vrácení přeplatku. Tímto je jeho daňová povinnost na částku 20 000 Kč s úroky splněna. [26]

5.2.2 Fiktivní příklad č. 2

Pan Líný je osoba samostatně výdělečně činná. Daňová povinnost mu vznikla převodem nemovitosti ve výši 50 000 Kč. Podal si daňové přiznání, ale nezaplatil daňový nedoplatek ani v den splatnosti. Poslední den splatnosti byl konec třetího měsíce, který následoval po měsíci, ve kterém byl zapsán vklad práva do katastru nemovitostí. [16]

Finanční úřad se rozhodne k provedení místního šetření v obydlí pana Líného. Při provádění místního šetření daňový exekutor zjistí, že v místě bydliště bydlí cizí osoba. Daňovému exekutorovi se nepodaří vyrozumět pana Líného o výši nedoplatku, následně tedy daňový exekutor přikročí k exekuci.

Z důvodu neznámé adresy, nemůže být prozatím zahájena exekuce prodejem movitých věcí, dokud ve spolupráci s policií ČR nenalezne současnou adresu pana Líného. Ve spolupráci s bankou daňový exekutor zjišťuje aktuální zůstatek na běžném účtu. Zjišťuje však, že pan Líný nemá dostatek finančních prostředků. Panu Línému by muselo být ponecháno určité minimum na běžném účtu, které si strhnout finanční úřad nemůže. (V příloze č. 1 bodu 4 je určen výpočet minima, které nesmí být strhnuto). Přesto finanční úřad exekuci na účet zahájí, jelikož nějaké peněžní prostředky se na účtu v průběhu jeho blokace (6 měsíců od data doručení

vyrozumění o právní moci) mohou naskytnout, a taktéž aby průkazně vyčerpali možnosti vymáhání. Ve spolupráci s katastrálním úřadem finanční úřad zjišťuje, že pan Líný nevládní žádné nemovité věci, to znamená, že nelze provést ani daňovou exekuci prodejem nemovitého majetku, nebo nedoplatek zajistit zástavním právem. Taktéž žádné vozidla nebo cenné papíry evidované ve středisku cenných papírů finanční úřad nezjistil. Exekuce formou srážek ze mzdy či jiných příjmů být provedena také nemůže, jelikož pan Líný je osoba samostatně výdělečně činná a kromě tohoto příjmu žádný jiný nemá. Exekuce na účet se ukáže být jako bezvýsledná – z účtu bylo nakonec sraženo pouze 1 000 Kč, což uhradilo vzniklé exekuční náklady, které činí právě 1 000 Kč. Exekuce na účet uplynutím šestiměsíční blokační lhůty následně zaniká.

Daňový exekutor tedy nemůže vymáhat daňový nedoplatek, který se již úročí, po panu Líném. Proto je daňový exekutor oprávněn vyzvat ručitele daně z převodu nemovitosti, kým se stal odkupem nemovitosti kupující, tj. paní Nová. Daňový exekutor vyzve exekuční výzvou k zaplacení ručitelem paní Novou, aby zaplatila daňovou povinnost za pana Líného. Paní Nová je nucena zaplatit pouze daň nikoliv vzniklé úroky z nezaplacení panem Líným, jelikož na úroky se institut ručení u daně z převodu nemovitých věcí nevztahuje. Finanční úřad ovšem musí stihnout vyzvat paní Novou do 3 let od data splatnosti daně, jinak mu promeškáním této doby zaniká možnost požadovat úhradu po ručiteli. Tím, že se stala ručitelem, je ve stejném postavení jako dlužník a může být na ni uvalena exekuce. Paní Nová by ráda zaplatila daňovou povinnost ihned, jak se o ní dozvěděla, ale nemá nyní dostatek finančních prostředků. Paní Nová přišla ještě před zahájením exekuce za daňovým exekutorem na finanční úřad s možností zaplacení daňové povinnosti a dohodla se na splácení nedoplatku částkou 2 000 Kč měsíčně. Finanční úřad na zjištění nedoplatku zřídí paní Nové zástavní právo na pozemek, a dovolí tak paní Nové splácet dlužnou částku – nebude nedoplatek vymáhat exekucí. Paní Nové se po roce ozve zájemce o koupi tohoto pozemku, a paní Nová se rozhodne tento pozemek prodat. Mezitím se finančnímu úřadu podařilo vymoci 6 000 Kč další exekucí na účet pana Líného, zbývající nedoplatek na dani tak činí 20 000 Kč. Zájemce o pozemek nabízí paní Nové 200 000 Kč, ovšem výpisem z katastru zjistí, že na pozemku vázne zástavní právo, které se mu nelíbí. Raději by koupil pozemek nezatížený zástavním právem. Společně s paní Novou a daňovým exekutorem se domluví tak, že 20 000 Kč z kupní ceny složí na ručitelský nedoplatek paní Nové u finančního úřadu (čímž dojde k uhrazení dlužné částky), a finanční úřad obratem zástavní právo zruší. Zbylou částku 180 000 Kč vyplatí paní Nové. Zájemce tak koupí pozemek bez zástavního

práva. Finanční úřad se následně bude snažit vymoci vzniklé úroky z prodlení, a to již pouze po panu Líném. [16]

5.2.3 Fiktivní příklad č. 3

Pan Rovný je zaměstnancem firmy XYZ. Vznikla mu daňová povinnost na částku 40 000 Kč, kde předmětem daně byla darem obdržená věc. Vzniklou daňovou povinností oznámil finančnímu úřadu podáním daňového přiznání. Pan Rovný ovšem nezaplatil tuto částku ani po vyrozumění na nedoplatek dle § 153 odst. 3 daňového řádu. Proto mu daňový exekutor zřídil zástavní právo na jeho nemovitost – dům. Pan Rovný nesouhlasí s rozhodnutím o zřízení zástavního práva správního orgánu, proto využije řádného opravného prostředku, a v termínu podá odvolání. Odvolání však nespĺňuje všechny náležitosti, proto finanční úřad vyzve pana Rovného na doplnění odvolání a odstranění těchto vad. Správce daně určí panu Rovnému minimálně patnáctidenní lhůtu podle § 112 odst. 2 daňového řádu a pan Rovný ve stanovené lhůtě doplní odvolání, ve kterém vytykávané vady také odstraní. Finanční úřad posoudí odvolání, a podle § 113 daňového řádu dospěje k závěru, že o odvolání sám nerozhodne (jelikož s odvoláním nesouhlasí, nebude mu ani částečně vyhovovat). Proto musí toto odvolání postoupit přes Krajský finanční úřad na Odvolací finanční ředitelství, kde se rozhodne o odvolání. V postoupení vyčerpávajícím způsobem uvede všechny více i méně relevantní skutečnosti, a vše doloží kopiemi ze spisu. Jelikož Odvolací finanční ředitelství musí postupovat při posouzení a vyřízení odvolání dlužníka tím způsobem, že mu finanční úřad poskytne potřebné dokumenty. Odvolací finanční ředitelství odvolání nakonec zamítne, všechny napadené skutečnosti panem Rovným precizní právní argumentací označí za bezpředmětné. Proti tomuto rozhodnutí Odvolacího finančního úřadu o odvolání vůči zástavnímu právu se pan Rovný již dále nebrání (podáním správní žaloby), zástavní právo tak nabývá právní moci. Pan Rovný se sice smířil se zástavním právem, avšak daňový nedoplatek neuhradil. Daňový exekutor tak zahájí exekuci, a to formou srážek ze mzdy. Daňový exekutor pošle exekuční příkaz jak zaměstnavateli dlužníka tak samotnému dlužníkovi. Plátce mzdy je povinen, již od obdržení exekučního příkazu, každý měsíc srážet částku, která zahrnuje daňový nedoplatek a exekuční náklady. Sraženou část ze mzdy posílá zaměstnavatel na bankovní účet finančního úřadu, i kdyby měl vůči úřadu peněžitou pohledávku. Pokyny, které se posílají k exekučnímu příkazu na srážky ze mzdy, seznamují pana Rovného a jeho zaměstnavatele s tím, že se srážky provádějí ze zabavitelné části čisté mzdy zaokrouhlené na stokoruny dolů tak, aby byla

dělitelná třemi. Srážky mohou tvořit maximálně dvě třetiny ze zabavitelné části čisté mzdy, jelikož se jedná o přednostní pohledávku. Panu Rovnému však musí být ponechána nezabavitelná částka, která mu z měsíční mzdy nesmí být sražena. Ta musí být rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. [29]

Pan Rovný se časem rozhodne, že přestoupí do jiné práce kvůli nabídnuté vyšší mzdě. V moment odchodu ze starého zaměstnání do nového je pan Rovný povinen kontaktovat finanční úřad o změně zaměstnavatele. Tuto oznamovací povinnost má podle § 189 daňového řádu i původní zaměstnavatel. Pan Rovný je také povinen předat novému zaměstnavateli exekuční příkaz, aby mohl pokračovat ve srážkách. Pan Rovný však novému zaměstnavateli žádný exekuční příkaz nedá. Daňový exekutor si samozřejmě v systému ADIS všimne, že přestaly přicházet platby od zaměstnavatele. Proto původního zaměstnavatele vyzve ke sdělení, proč přestal srážet ze mzdy pana Rovného. Taktéž eventuálně pošle součinnost pojišťovně pana Rovného, aby zjistil, která společnost nebo státní orgán za něj aktuálně platí sociální a zdravotní pojištění. Ať už z odpovědi původního zaměstnavatele nebo pojišťovny daňový exekutor zjistí nového zaměstnavatele pana Rovného, a tomu exekuční příkaz přepošle se sdělením, kdy byl původnímu zaměstnavateli doručen (datum je rozhodné pro stanovení pořadí – když by pan Rovný měl exekuci na mzdu více, např. i od soudního exekutora), a kolik zbývá k vymožení. [18] Ve chvíli, kdy je strhnuta poslední částka ze mzdy pana Rovného, finanční úřad zaměstnavatele vyrozumí o zbývajícím výši úroku k vymáhané pohledávce. Jakmile je příští srážkou ze mzdy uhrazen i tento úrok, exekuce se považuje za ukončenou, o čemž zaměstnavatele finanční úřad vyrozumí. [26]

5.2.4 Příklad č. 4

Kauza s Janou Nečasovou se řeší již od června roku 2014. Trestní stíhání bylo zahájeno vrchním zastupitelstvím v Olomouci v polovině března roku 2015. Problém spočívá v nezaplacení darovací daně ve více jak 29 případech za dary, které přijala. Celková hodnota darů je 9,7 milionu Kč a stát tak přišel o 705 925 Kč. [12] Odvádět darovací daň nemusí pouze ty osoby, které dary přijaly od příbuzných a jejich hodnota je menší jak 20 000 Kč [13], což její případ nebyl, protože dary nedostala od příbuzných, ale například od bývalého ředitele Pozemkového úřadu, exministra životního prostředí a dalších. Došlo tedy ke krácení daně, to znamená, že

v tomto případě k zaplacení daně nedošlo, ale podle zákona měla být darovací daň vyměřena a zaplacená. [12]

Daňový trestný čin je podle trestního zákoníku takové jednání, kdy daňový poplatník, nebo plátce daně nezaplatí daň, clo, pojistné na sociálním zabezpečení, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu. [19, § 240-241] Odnětí svobody na dvě až osm let hrozí, pokud daňový dlužník spáchá trestný čin ve značném rozsahu, což je případ právě Jany Nečasové. Značný rozsah je podle § 138 odst. 1 trestního zákoníku škoda dosahující nejméně částky 500 000 Kč.

Promlčecí doba v jejím případě by činila na daňovou povinnost šest let a na trestný čin 10 let, protože horní hranice trestní sazby odnětí svobody činí nejméně 5 let. [19, § 34 odst. 1] Promlčená daňová pohledávka by se po šesti letech zrušila a stát by mohl přijít o částku vyšší jak 700 000 Kč. Avšak to by se stát nemělo, protože v případě nezaplacení Janou Nečasovou, by stát měl zahájit exekuci. Stát by určil, zda se částka bude vymáhat soudní cestou nebo cestou vymáhacích oddělení finančních úřadů. Uplynutím promlčecí doby na trestný čin zaniká trestní odpovědnost. Soud pravděpodobně neupustí od potrestání Jany Nečasové a měl by ji zařadit do věznice jako pachatele nejméně tedy na dva roky, ovšem jedná se o vysokou částku, proto jí může hrozit až osm let. Neměl by jí být vyměřen peněžitý trest, protože darované věci dostala do jiných a nezískala je úmyslně ve svůj prospěch. [19, § 67 odst. 1]

Jana Nečasová měla možnost zaplatit dobrovolně daň darovací a tím by zanikla trestní odpovědnost účinnou lítostí. Aby mohla zaniknout trestní odpovědnost, musela by tuto částku zaplatit ještě před zahájením trestního řízení. Avšak to již bylo zahájeno, proto jí hrozí trest odnětí svobody a exekuce. [19, § 33]

Exekuce na Janu Nečasovou by měla být zahájena, pokud nesplní svou daňovou povinnost do 30 dnů ode dne, kdy ji finanční úřad seznámí s platebním výměrem.

V případě zařazení do věznice finanční úřad nemůže využít exekuci na srážky ze mzdy či jiných příjmů, jelikož žádný příjem ve věznici mít pravděpodobně nebude. Pokud by odvedla peníze z účtu dříve než by finanční úřad zjistil, že může provádět exekuci příkázáním pohledávky z účtu, nemohl by provést ani exekuci příkázáním pohledávky z účtu. V případě, kdy by chtěl daňový exekutor využít možnosti zabavení movitého majetku a následně jej prodat, v dnešní době by mohl. Zároveň ale ne na všech vymáhacích odděleních finančních úřadů mají tuto činnost příkázanou provádět. Jelikož finanční úřad Brno II. nedostal pokyny pro provádění zabavování majetku v místě bydliště dlužníka nebo sídla podnikání do dnešní doby,

nemusí ji daňoví exekutoři provádět. Jedinou efektivní možností daňového exekutora by tedy byla exekuce prodejem nemovitých věcí. V tomto případě by Jana Nečasová nějakou nemovitost musela vlastnit. Pokud by žádnou nemovitost nevlastnila, daňovému exekutorovi by trvalo vymožení dlužné částky dlouhou dobu prodáváním movitého majetku Jany Nečasové. Zde by mohl nastat případ, že by daňový nedoplatek spadl do prekluze, avšak to by v případě Jany Nečasové pravděpodobně nenastalo. [26]

5.3 Daňové úniky

Nyní bude věnována pozornost daňovým podvodům. Jak fyzické, tak i právnické osoby jsou povinné k dani. Fyzické osoby, které samostatně uskutečňují ekonomickou činnost, jsou povinné odvádět daň. Uvedme si příklad podvodu, který se týká i fyzických, ale především právnických osob. Firma B si kupuje zboží od firmy A, zboží se předá a firma A má povinnost odvést za zboží DPH. Firma B má nárok dostat od státu DPH. Ovšem firma A DPH neodvede a firma B DPH již obdrží od státu. Stát tím přichází o obrovské částky a dále se dobrovolně nechává „pumpovat“. Protože firma B, která má nárok na vrácení DPH, dostane DPH, aniž by firma A DPH odvedla.

Zde by se nabízelo nové řešení, jako je například vrácení DPH firmě, která má nárok na vrácení DPH až v okamžiku, kdy by firma povinná k odvodu DPH poslala peníze na účet příslušného orgánu. Předěšlo by se odvedení peněz státu, aniž by dostal stejnou částku zpět. Firmy, které mají nárok na vrácení DPH, jsou v bezvýhodné situaci, protože žádné peníze od státu nedostanou. [28]

Tuto situaci se snažil stát zlepšit jen ve svůj prospěch, nikoliv ve prospěch obchodu v České republice zavedením ručení za DPH, které se naplno uplatňuje od 1. ledna 2014. Cílem je snížit daňové úniky. Také je stanoven limit 700 000 Kč. Při zdanitelných plnění nad tuto částku jsou povinni odběratelé ručit za DPH. To neprospívá firmám, protože DPH zaplatí při dodání zboží a následně při výzvě správním orgánem místo toho, aby jej dostali zpět. Je možnost, že se následkem ručení dostanou do finančních problémů nebo dokonce zkrachují, protože ve většině případech jde o obrovské částky.

Jde tedy o povinnost firmy, které zaplatily za zboží na dodavatelův neověřený účet, odvést DPH za něj. Účet dodavatele si může firma zkontrolovat v registru plátců daně z přidané hodnoty, kde jsou uvedené pouze ověřené účty. Ovšem je možnost se tomuto ručení vyhnout, pokud DPH za dodávku zboží společnost odvede přímo

na účet dodavatelova finančního úřadu nikoliv dodavateli. Jelikož odběratelské firmy mohou využít této možnosti placení DPH, jsou schopny důvěřovat i méně známým dodavatelským firmám. [9]

5.4 Daňová kobra

Významnou roli v odhalování daňových úniků hraje Daňová kobra. Což je společný tým Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality, generálního finančního ředitelství a Generálního ředitelství cel, jejichž spoluprací byly odhaleny úniky ve výši 1,8 miliardy korun. Daňová kobra se zaměřuje především na daň z přidané hodnoty a spotřební daň, kde jsou částky daňových povinností opravdu vysoké. Jejich činnost se mi zdá velmi prospěšná pro stát, protože postihují ty největší daňové úniky. Státní úředníci na finančních úřadech se mohou zabývat obecnými problémy od nepodání daňového přiznání po zaplacení daňové povinnosti u daňových poplatníků.

V roce 2015 má za sebou Daňová kobra již sedm zásahů. Svůj první zásah provedla v polovině roku 2014, kde byli úspěšní a zachránili státu 270 milionů korun. V tomto zásahu šlo o nadměrné vyplacení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty. Pachatelé k tomuto účelu vystavovali podvodně vystavené faktury, příjmové doklady a další dokumenty jménem fiktivní firmy. Činnost Daňové kobry je velmi promyšlená, je založená na spolupráci a především na sdílení informací s ostatními členy týmu. [8]

6 Diskuze

Jak bylo zmíněno na začátku této práce, finanční úřad má na výběr způsoby, jakým bude probíhat vymáhání daňového nedoplatku. Buď může využít služeb soudních exekutorů, nebo provede exekuci vlastními silami, tuto možnost vybírá finanční úřad nejčastěji. Činnost vymáhacích oddělení finančních úřadů již byla popsána v teoretické části. Pokud ovšem srovnáme exekuce finančních úřadů a soudních exekutorů, mají většinu společného a málo rozdílného.

Daňoví exekutoři mají jasně uvedeno v § 17 odst. 2 daňového řádu, že musí zvolit takovou cestu, kdy náklady na exekuci nebudou ve zjevném nepoměru k nedoplatku. V případech, kdy je nedoplatek na dani opravdu malý, je cesta vymáhání pomocí daňových exekutorů dobrá volba. Pokud by byla exekuce s malou peněžitou povinností vedena soudním exekutorem, částka nákladů na exekuci by mohla s největší pravděpodobností přesáhnout peněžitou pohledávku.

Soudní exekutoři stejně jako správní orgány mohou předvolat povinného a vyzvat ho k dobrovolnému splnění povinnosti. [23, § 50 odst. 2] Pokud ovšem nesplní povinnost, může soudní exekutor provést exekuci více způsoby nebo i všemi způsoby, které stanovuje § 58 odst. 2 exekuční řád. V prvním případě tedy mohou postihnout například účet dlužníka, a pokud prostředky nepostačují k úhradě peněžité povinnosti, mohou zabavit movité či nemovité věci. [23, § 58] Daňoví exekutoři mohou také provádět exekuci jedním nebo více způsoby, ale soudní exekutoři dělají práci efektivněji a rychleji především proto, že na vymození pohledávky mají svůj osobní zájem. Mají možnost si zaměstnat zaměstnance, kteří mohou vykonávat úkony exekuční činnosti. [23, § 2-5] Oproti tomu daňoví exekutoři se starají o přidělené dlužníky. Z těchto dlužníků nemají žádný zisk. Zde vidím hlavní rozdíl. Soudní exekutoři volí cestu vymáhání, která co nejvíce zatěžuje dlužníky a ze které je vysoký zisk.

Společným znakem jsou především účastníci řízení. Jak v soudní, tak v daňové exekuci musí být oprávněný a povinný. [23, § 36] Každá exekuce musí být založená na existenci rozhodnutí. [23, § 47]

V příkladu č. 1 byl ukázán nedostatek systému ADIS při vypočítávání úroků. Tento systém je starý několik let a vše je ovládáno pomocí klávesnice. Skutečnost vypočítávání úroků se mi zdá velmi nedomyšlenou, aktualizací programu ADIS by se

výrazně zjednodušilo placení daní. Systém ADIS by tedy měl umět úročit dlužné částky každý den, aby vždy byly daňové povinnosti aktuální.

V příkladu č. 3 si můžeme všimnout, že pan Rovný využije opravného prostředku. Firmy s velkými obraty se odvolávají na specializovaný finanční úřad, který má územní pracoviště v rámci celé ČR. Pan Rovný se však odvolává proti rozhodnutí na finanční úřad, který jej postoupí Odvolacímu finančnímu ředitelství se sídlem v Brně, kde při vyřizování odvolání se musí nahlédnout do spisu. Ovšem právě spis pana Rovného je umístěn na vymáhacím oddělení územního pracoviště, kde se o pana Rovného stará daňový exekutor. To sebou přináší náklady na tisk velkého množství papírů každý den.

Domnívám se, že místní uspořádání finančních úřadů a Odvolacího finančního ředitelství je nevhodné, jelikož stát zbytečně vkládá peněžní prostředky do papírování, které se velmi často uskutečňuje mezi těmito orgány státní správy.

Státu vznikají náklady na dopravu většinou pouze v případech, kdy je odvolání na Odvolací finanční ředitelství posíláno z jiných míst, než je Brno. V Brně jsou obvykle tyto dokumenty posílány v rámci interní pošty.

Tato situace by se mohla vyřešit umístěním pracovníků právě z odvolacího finančního ředitelství na jednotlivá územní pracoviště finančních úřadů. Vždy když by byl potřeba spis dlužníka k vyřízení odvolání, nebyl by potřeba žádný tisk dalších zbytečných papírů, které už jednu podobu mají, jen by došlo k jeho předání a následnému vrácení bez zbytečných nákladů. [27]

V příkladu Jany Nečasové bylo ukázáno, že daňoví exekutoři na finančním úřadu Brno II. jen zřídka kdy chodí zabavovat majetek do obydlí dlužníka či místa podnikání. Jelikož je to jeden ze zákona daný způsob exekuce, mohou tedy daňoví exekutoři využít povolení vstoupit do bytu dlužníka nebo sídla podnikání a tímto zabavit majetek, který by se prodal a vydražená částka by byla použita na zaplacení daňového nedoplatku a exekučních nákladů. V roce 2015 se však tento způsob exekuce na finančním úřadu Brno II. skoro nepoužívá. [27] Dle mého názoru problémem však není pouze neexistující pokyn k provádění více těchto činností nadřízeného orgánu, ale také nejasnosti spojené s pracovníky, kteří mají takovou činnost v terénu provádět.

Jde především o to, že terénní exekutorská činnost je většinou spojena se stresem, rizikem napadení a pohybem v prostorách, které mohou být nebezpečné.

Bohužel i v současné praxi jsou případy napadení exekutorů. Jako příklad si můžeme uvést případ, kdy exekutoři prováděli exekutorskou činnost zabavování majetku v obydlí dlužníka. Dlužník a jeho manželka si majetek ovšem bránili pěstmi i nožem. Následně byla přivolána policie, protože došlo k napadení exekutorů. [15] Domnívám se, že policie měla být již na začátku na místě v případě napadení. Dle mého názoru je to velmi nedomyšlené, situace by se mohla zlepšit tím, že by se najali noví pracovníci, určení přímo na exekutorskou činnost zabavování majetku. Mohli by to být jak muži, tak ženy. Důležité je to, aby tuto práci chtěli vykonávat dobrovolně. Následně by chodila skupina osob, která by vždy zahrnovala alespoň 2 pracovníky provádějící exekutorskou činnost zabavování majetku a minimálně 1 policejní sílu. Pokud by byla potřeba, bylo by možné využít služeb i zámečníka. Čím více exekutorů nebo policistů by skupina zahrnovala, tím by byla větší pravděpodobnost hladkosti průběhu zabavování majetku i přes odpor daňového dlužníka.

Významným nedostatkem celého procesu je také nesrozumitelnost metodických materiálů, které poskytují krajské úřady finančním úřadům. Podle pracovníků vymáhacího oddělení finančního úřadu Brno II. je každá metodika velmi nesrozumitelná. Je psána právníky, kteří píšou metodiku právními obraty, kterým zaměstnanci finančních úřadů nerozumí. Češtině se tedy podobá jen písmeny, nikoliv slovy. Metodika k jakékoliv činnosti by tedy mohla vypadat tak, že by v první části byly základní informace k provádění činnosti a následoval by právní text, který by obsahoval více informací, do kterých by mohli úředníci nahlédnout v případě potřeby. Základní text by byl napsaný tak, aby tomu rozuměla běžná fyzická osoba české národnosti. Daňoví exekutoři mají obvykle minimálně jednu metodiku ke každé exekuční činnosti, které provádí. [27]

7 Závěr

Daňová exekuce slouží k vymožení daňových pohledávek. Provádí ji pracovníci vymáhacích oddělení finančních úřadů způsoby uvedenými v zákoně. Při jejich činnosti se řídí daňovým řádem, zatímco soudní exekutoři se řídí občanským soudním řádem. Tyto zákony slouží jako návod pro exekuční činnost. Hlavní cíl obou činností je stejný, avšak soudní exekutoři volí podle mého názoru „zákeřnou“ cestu vymožení pohledávky.

Problematika daňových exekucí je velmi obsáhlá s přihlédnutím na všechny možné typy exekucí. Dovolím si tvrdit, že pro normálního občana České republiky, který se touto oblastí nezabývá, je velmi těžké tuto problematiku pochopit především pro praktické využití.

V mé bakalářské jsem si stanovila cíl, identifikovat problémové okruhy při exekuci daňových pohledávek a případně navrhnout jejich zlepšení. Díky informacím, které mi byly poskytnuty z vymáhacího oddělení finančního úřadu Brno II. si myslím, že jsem zmínila problémové oblasti při vymáhání daňových pohledávek. Pokud to bylo možné, snažila jsem se následně najít možnosti zlepšení. K identifikaci problémových oblastí jsem si znázornila současnou situaci na fiktivních případech.

Domnívám se, že zmíněné problémové oblasti při vymáhání a jejich případné zlepšení by mohly vést ke změně. Ať už by tato zlepšení vedly k ušetření finančních prostředků státu, nebo jen k výraznému zlepšení dnešní situace.

V rozsahu bakalářské práce však není možné věnovat se všem problémovým oblastem, proto jsem se snažila zmínit ty největší problémy, které jsou nejvíce pociťovány na vymáhacím oddělení finančního úřadu Brno II.

V příkladu č. 1 byl hlavní problém pana Nováka ten, že se nedozvěděl aktuální nedoplatek kvůli systému ADIS. Vylepšením systému ADIS by se úředníkům zjednodušila alespoň o malý kousek práce s telefonujícími dlužníky a i daňoví dlužníci by měli rychleji vyřešené povinnosti vůči finančním úřadům. Daňovým dlužníkům by se zároveň snížily částky k zaplacení, protože částku by mohli znát ihned a nemuseli by čekat na den, kdy se dopočítá další úrok.

Vylepšení systému ADIS by mohlo zahrnovat kromě počítání úroků i zlepšení kvality systému. Přeci jen i pracovníci na finančních úřadech jsou zvyklí orientovat se v grafickém uživatelském rozhraní, proto by bylo vhodné, aby se s tím setkávali i v pracovním životě.

Příklad č. 3 jasně ukazuje místo, kde by stát mohl ušetřit, i když by pravděpodobně nešlo o nijak závratně ušetřené finanční prostředky. Důležité také je, že by se pracovníci na vymáhacích odděleních mohli věnovat plně své práci a nebyli by rušeni kvůli řízení o odvolání, protože pracovníci z eventuálního odvolacího oddělení by si přišli sami pro spis. Došlo by ke zlepšení veškeré komunikace mezi pracovníky z vymáhacího a odvolacího oddělení, ta by probíhala ústně, což je jedna z nejefektivnějších forem komunikace.

V příkladu č. 4 byl uveden problém zabavování majetku. Tento způsob je ovšem zdoluhavý a nejméně efektivní. Pokud by tato možnost vymáhání byla jako poslední, musí být někým prováděna. Jelikož by za daňové exekutory mohly tuto činnost provádět speciálně určené jednotky, pracovníci vymáhacích oddělení finančních úřadů by mohli provádět exekutorskou činnost z prostředí svých kanceláří jako v dnešní době, kde by se o své daňové dlužníky starali. Pro zaměstnance finančních úřadů by tato činnost nebyla tak stresující a neprožívali by v horších případech velký tlak daňových poplatníků, který by je čekal.

Změnou poskytovaných metodik finančním úřadům by mohlo dojít k lepšímu porozumění úředníky. Vedlo by to k vyšší čtenosti a pochopitelnosti textu těchto dokumentů.

Závěrem bych si dovolila říci, že vymáhání pohledávek bude i nadále diskutovaným tématem. Povinné osoby si budou neustále stěžovat na daňové exekutory, i když ti plní jen svou práci a to tím způsobem, který daňové dlužníky co nejméně zatěžuje. Osoby povinné k dani si budou i nadále hledat možné únikové cesty, jak se placení daně vyhnout. Ať už je to práce „načerno“ nebo jiné cesty.

8 Seznam použité literatury

Knižní publikace:

- [1] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
- [2] KOHOUTKOVÁ, Alena a Jaroslav KOBÍK. *Daňový řád s komentářem 2013*. 2. vyd. Praha: ANAG, 2013. 1192 s. ISBN 978-80-7263-769-0.
- [3] SCISKALOVÁ, Marie. *Procesní řízení ve veřejné správě*. Slezská univerzita v Opavě, 2009, 164 s. ISBN 978-80-7248-544-4.
- [4] SCHELLEOVÁ, Ilona. *Jak vymáhat dluhy právní cestou*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2002. 100 s. Právní rady. ISBN 80-7226-607-1.
- [5] MACHÁČEK, Ivan. *Daň z příjmů fyzických osob 2010: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 273 s. ISBN 978-80-7400-188-8.
- [6] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance – úvod do problematiky*. 4. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4.

Internetové zdroje:

- [7] Portál daňových poradců a profesionálů. *Daňová exekuce podle zákona o správě daní a poplatků* [online]. Copyright © 2015 Wolters Kluwer, a. s. [cit. 23. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3075v4059-danova-exekuce-podle-zakona-o-sprave-dani-a-poplatku/?search_query=%24issue%3D1146&order_by=&order_dir=&type=&search_results_page=2
- [8] Daňová kobra [online]. Copyright © 2014 Finanční správa [cit. 19. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.danovakobra.cz/>
- [9] Jak podnikat. *Ručení za DPH, zveřejněné účty* [online]. Brno: Mgr. Jana Konečná. Poslední změna 17. 12. 2014 [cit. 27. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/ruceni-za-odvod-dph.php>
- [10] Podnikátor. *Daňová exekuce* [online]. Podnikátor.cz, © 2012 [cit. 23. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/dane/n:16299/Danova-exekuce>

- [11] Portál daňových poradců a profesionálů. *Daňová povinnost (vlastní daňová povinnost)* [online]. Copyright © 2015 Wolters Kluwer, a. s. [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/dokument/nahled-dokumentu/doc-d33873v43329-danova-povinnost-vlastni-danova-povinnost/>
- [12] IDNES.cz. *Nečasová čelí dalšímu stíhání, je podezřelá z neplacení darovací daně.* [online]. Copyright © 1999 – 2015 MAFRA, a. s. a dodavatelé Profimedia Reuters, ČTK, AP [cit. 1. 5. 2015]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jana-necasova-obvinena-z-kraceni-dane-ds1-/domaci.aspx?c=A150402_073838_domaci_jj
- [13] Měšec.cz. *Osvobození od darovací daně* [online]. Copyright © 1998 – 2015 Internet Info, s. r. o. [cit. 30. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/dane/dan-dedicka-a-darovaci/pruvodce/osvobozeni-od-darovaci-dane/>
- [14] Regionální informační systém. *Finanční úřady* [online]. Copyright © 2012 – 2014 CRR ČR. [cit. 6. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/verejna-sprava/s-prenesenou-pusobnosti/financni-urady/>
- [15] Novinky.cz. *Dlužníci napadají exekutory i s nožem v ruce, ukazují záběry z terénu* [online]. Copyright © 2003 – 2015 Borgis, a. s. Copyright © 2015 Seznam.cz, a. s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia. [cit. 11. 5. 2015] Dostupné z: <http://www.novinky.cz/finance/225960-dluznici-napadaji-exekutory-i-s-nozem-v-ruce-ukazuji-zabery-z-terenu.html>
- [16] Peníze.cz. *Vše o dani z převodu nemovitosti* [online]. Copyright © 2000 – 2015 Peníze.CZ a dodavatelé. [cit. 13. 5. 2015] Dostupné z: <http://www.penize.cz/15845-vse-o-dani-z-prevodu-nemovitosti>

Legislativa:

- [17] Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [19] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [20] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [21] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, aktuální znění.
- [22] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [23] Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

[25] Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Interview:

[26] Téma: Exekutorská činnost a systém ADIS

Interview s Tomášem Weiterem, pracovníkem vymáhacího oddělení Finančního úřadu Brno II. Brno 13. 10. 2014.

[27] Téma: Nedostatky finančních úřadů a podvody daňových subjektů

Interview s Kateřinou Kremličkovou, pracovnící vymáhacího oddělení Finančního úřadu Brno II. Brno 19. 11. 2014.

[28] Téma: DPH

Interview s Tomášem Weiterem, pracovníkem vymáhacího oddělení Finančního úřadu Brno II. Brno 9. 3. 2015.

Interní směrnice:

[29] Pokyny k exekuci na srážky ze mzdy

9 Přílohy

Příloha č. 1: Pokyny posílané k exekučnímu příkazu (exekuce na srážky ze mzdy)

POKYNY

1. Exekucním příkazem nařízené srážky ze mzdy lze provádět jen do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím uvedené v exekucním příkazu (§ 187 odst. 1 daňového řádu; § 276 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "OSŘ").
2. Srážky se provádějí z čisté mzdy, která se vypočte tak, že se od mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob srážená z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění (dále jen "srážené částky"). Srážené částky se vypočtou podle podmínek a sazeb platných pro dlužníka v měsíci, za který se čistá mzda zjišťuje. Do čisté mzdy se započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost, kterou dlužník vykonává u toho, u koho je v pracovním poměru. Nezapočítávají se však do ní částky poskytované na náhradu nákladů spojených s pracovním výkonem, a to zejména při pracovních cestách (§ 277 OSŘ).
3. Z čisté mzdy, která zbývá po odečtení základní částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky správce daně jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v § 279 odst. 2 OSŘ se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny (§ 279 odst. 1 OSŘ).
4. Základní částka, která nesmí být podle § 278 OSŘ sražena dlužníkovi z měsíční mzdy, je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce (§ 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu) a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu (nezabavitelná částka) na osobu dlužníka, a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné. Částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu se stanoví pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel (§ 26 odst. 1 písm. a/ zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Na manžela dlužníka se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Jedna čtvrtina nezabavitelné částky se nezapočítává

na žádného z těch, v jejichž prospěch byl nařízen výkon rozhodnutí pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá (nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách). Přikáže-li správce daně provádění srážek ze mzdy několika plátcům mzdy, určí jim, jakou část základní částky nemají srážet (§ 188 odst. 1 daňového řádu). Pokud příjem dlužníka nedosahuje u některého plátce mzdy ani výši určené části základní částky, je plátce mzdy neprodleně povinen oznámit to správci daně; ten pak znovu rozhodne, jakou část základní částky nemá každý plátce mzdy srážet (§ 188 odst. 2 daňového řádu).

5. Částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy vypočtený podle § 279 odst. 1 věty první OSŘ srazí bez omezení, činí součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.

6. Vyplácí-li plátce mzdy měsíční mzdu nadvakrát (jako zálohu a vyúčtování), může přiměřené srážky provést dlužníkovi již ze zálohy. Výplatu srážek správci daně provede však vždy až po uplynutí příslušného měsíce. Dochází-li k dlužné výplatě mzdy za několik měsíců najednou, je třeba vypočítat srážky za každý měsíc zvláště (§ 285, 286 OSŘ).

7. Jsou-li srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, uspokojí se jednotlivé pohledávky z první třetiny zbytku čisté mzdy podle svého pořadí bez ohledu na to, zda jde o přednostní pohledávky nebo o pohledávky ostatní (§ 280 odst. 1 OSŘ). Dochází-li podle § 279 odst. 1 OSŘ ke srážkám z druhé třetiny zbytku čisté mzdy, uspokojí se z ní bez zřetele na pořadí nejprve pohledávky výživného a teprve pak podle pořadí ostatní přednostní pohledávky (§ 280 odst. 2 OSŘ). Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy byl plátcem mzdy doručen exekuční příkaz (§ 280 odst. 3 OSŘ).

8. Sraženou částku vyplatí plátce mzdy přímo správci daně. Má-li však být z provedených srážek uspokojeno několik pohledávek, může plátce mzdy zaslat sraženou částku správci daně, který ji rozvrhne mezi oprávněné a sám provede výplatu. Plátce mzdy je povinen zaslat sraženou částku správci daně. Sraženou částku je plátce mzdy povinen správci daně vyplatit, i když sám má vůči němu peněžitou pohledávku, kterou by si jinak mohl započíst (§ 291 OSŘ).

9. Dlužník je povinen:

a) úzce spolupracovat se správcem daně při správném vybrání daně. Přitom je povinen dodržovat zákony i ostatní obecně závazné právní předpisy.

b) oznámit správci daně vznik nároku na mzdu u jiného plátce mzdy i zánik nároku na mzdu u dosavadního plátce mzdy do 8 dnů ode dne, kdy nastaly tyto skutečnosti (§ 189 odst. 1 daňového řádu).

10. Plátce mzdy dlužníka je povinen:

a) do 8 dnů oznámit shora uvedenému správci daně, že:

- u něho nastoupil dlužník nově do práce,
- u něho přestal dlužník pracovat,
- dlužník nastoupil práci u jiného plátce mzdy (§ 189 odst. 1 daňového řádu). Zároveň zašle shora uvedenému správci daně vyúčtování srážek, které ze mzdy dlužníka provedl a vyplatil správci daně a oznámit mu, pro které pohledávky byla exekuce nařízena srážkami ze mzdy a jaké pořadí mají tyto pohledávky (§ 295 odst. 2 OSŘ). Současně, je-li mu známo, oznámit též přesné jméno nebo název, bydliště, místo podnikání nebo sídlo nového plátce mzdy dlužníka,

b) vydat dlužníkovi pro nového plátce mzdy potvrzení o tom, zda byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami z jeho mzdy, kým a v čí prospěch,

c) při přijímání zaměstnance do práce vyžádat si od něho potvrzení od dosavadního plátce mzdy podle bodu 10. písm. b) tohoto poučení. Zjistí-li ten, u koho dlužník nastoupil nově do práce, že byla nařízena exekuce srážkami z jeho mzdy, oznámí to bez odkladu správci daně, který exekuci nařídil.

11. Za změnu plátce mzdy se považuje i vyplácení dávek podle zvláštního právního předpisu okresní správou sociálního zabezpečení. Pokud nový plátce mzdy obdržel od předchozího plátce mzdy podklady potřebné pro výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, ustanovení § 294 OSŘ. a § 184 odst. 4 věta druhá daňového řádu se nepoužije. Ustanovení § 295 OSŘ. a § 189 daňového řádu se nepoužije (§ 177 odst. 1 daňového řádu a § 293 odst. 2 OSŘ).

12. Je-li dlužník ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, postupuje se podle zvláštních předpisů.

13. Při exekuci srážkami z platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků a z dávek státní sociální podpory, které nejsou vyplaceny jednorázově a z příjmů, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, se použijí ustanovení § 299 a násl. OSŘ.